

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף תב"ר

מדינת ישראל
משרד החינוך

יום שני 16 במרץ 2026

כ"ז באדר תשפ"ו

לכבוד :
מנהל/ות התיכונים
מנהל/ות החטיבות העליונות
רכזים/ות ומורים/ות בחטיבה העליונה

מסטר ראשון בתיכון - גאוגרפיה אדם וסביבה באוניברסיטת בן גוריון - תשפ"ז

רקע :

מטרתה של התוכנית **סמסטר ראשון בתיכון** היא לפתח כישורי למידה אקדמיים, לבסס את תחושת המסוגלות העצמית בהקשר האקדמי ולאפשר צבירת נקודות זכות אקדמיות במהלך הלימודים בתיכון .

רציונל

הקורס **תכנון עיר ואזור** באוניברסיטת בן גוריון שבנגב מזכה ב-2 נק"ז, והוא בנוי כקורס MOOC (עם הרצאות מוקלטות וסביבת תרגול) . המורים ישמשו כמנחים, יובילו וילוו את התלמידים בשלבי הקורס השונים. *****ייתכן סיור אחד במסגרת הקורס*****

תכני הקורס :

הקורס סוקר את התפתחות תכנון הערים מהמהפכה התעשייתית ורעיון "עיר הגנים" ועד לגישה המודרנית והמדעית שעיצבה את המרחב. נלמד על הקמת מערכות התכנון והשימוש בכלים כמו "חלוקה לאזורים, (Zoning) תוך התמקדות במבנה ובהתפתחות ההיסטורית של מערכת התכנון בישראל. נבחן ביקורות על התכנון הקלאסי, את המעבר לעירוניות פוסט-מודרנית ואת ההתמודדות עם משברי הדיור והתחבורה המאפיינים את ימינו. לסיום, נכיר את חשיבות שיתוף הציבור בתהליך התכנוני ונלמד על מודלים חדשניים לניהול ופיתוח המרחב העירוני בעתיד.

התוכנית החדשה היא נדבך נוסף בתפיסת גאוגרפיה אדם וסביבה בכלל ובחטיבה העליונה בפרט. על פי תוכנית הלימודים בגאוגרפיה אדם וסביבה לחינוך העל יסודי. תוכנית סמסטר ראשון בתיכון מאפשרת ללמד את הקורס האקדמי בשיעורי גאוגרפיה אדם וסביבה בכיתה על ידי המורה לתחום זה ועלפי מערכת השעות, וכך הציון בקורס האקדמי יהיה רכיב בציון הבגרות במקצוע וגם יקנה לו כמות נקודות זכות אקדמיות (נק"ז) . למשרד החינוך שמורה הזכות לעדכן פרטים

הנוגעים למתווה התוכנית, למבנה ולתכנים ככל שיידרשו וככל שיימצא לנכון. כל עדכון שכזה יוצג מראש למורים שילמדו בתוכנית.

מבנה הלמידה :

הקורס מורכב מרצף הרצאות מקוונות וייתכן סיור אחד. התלמידים ידרשו לתרגל בסביבת הלמידה, להגיש דו"ח סיור אחד לאחר סיומו, וכן להיבחן במבחן מסכם. המבחן המסכם יכלול את תכני הקורס בשילוב קריאת מאמרים רלוונטים. המבחן יתקיים בסיום הקורס. הכיתות בתוכנית הן הכיתות האורגניות של המגמה והן תלמדנה במהלך שיעורי גאוגרפיה אדם וסביבה את הקורס האקדמי של אוניברסיטת בו גוריון : **תכנון עיר ואזור**. לימודי הקורס ישתלבו בשעות המובנות במערכת. הוראת תוכני הקורס האקדמי יתחילו במחצית ב' של כיתה י"א ויסתיימו בתום מחצית ב' של כיתה י"א.

סמסטר ראשון בתיכון לעומת התוכנית הרגילה

התוכנית הרגילה	סמסטר ראשון בתיכון
40% ציון פנימי, בהערכה חלופית בית ספרית	40% ציון פנימי, בהערכה חלופית בית ספרית
60% ציון חיצוני (+ציון הגשה בית ספרי)	30% קורס האקדמי
גאוגרפיה של ארץ ישראל (א') גאוגרפיה של המזרח התיכון (ב') נתי"ב – אנסיך (חבל ארץ שלא נלמד) (ג')	30% בחינת בגרות מקוצרת (משלימה) - ללא חלק א' מחצית מחלק ב', כל חלק ג'

חלוקת שעות מומלצת: מחצית מהשעות ההכנה לבחינה החיצונית יש להקדיש לתכני בחינת הבגרות החיצונית ומחצית מהשעות הנותרות יש להקדיש לקורס האקדמי
3 שעות שבועיות- (קורס אקדמי)
3 שעות שבועיות- (גאוגרפיה אדם וסביבה)

התכנים

התכנים הם התכנים של הקורס שפותח על ידי אוניברסיטת בן גוריון. התכנים עברו התאמה לצרכים הייחודיים של תלמידי התיכון, כאשר הקורס הסמסטרילי הקיים יותאם למסגרת בית ספרית. ההתאמות הללו יאפשרו לתלמידי כיתה הטרוגנית ממוצעת במערכת החינוך לעמוד בהצלחה באתגר האקדמי של התוכנית.

תפקיד המורה

המורה לגאוגרפיה אדם וסביבה הוא/היא המורה בקורס המלמד/ת את התלמידים. המורים יקבלו גישה מלאה לאתר הקורס ולתכניו. המורים ישמשו כעוזרי הוראה למרצה, יובילו וילוו את התלמידים בסיוורם, ובליווי עזרה בסביבת התרגול ובתהליך הלמידה למבחן המסכם של הקורס.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף תב"ר

מדינת ישראל
משרד החינוך

הערכה במהלך הקורס התלמידים יצטרכו

- לקרוא מאמרים אקדמיים בנושאי הקורס
- לשמוע הרצאות ולתרגל
- להגיש 1 דו"ח סיור
- לסיים בהצלחה מבחן מסכם קורס.

למה התוכנית כדאית לתלמידים :

- התלמידים זכאים להכרה אקדמית על לימודיהם.
- הלומדים בתוכנית יקבלו בונוס לציון הקורס כשזה יומר לציון בתעודת הבגרות
- התלמידים בקורס הם במעמד סטודנט של המוסד האקדמי
- בעבור התלמידים יש בזה התנסות מעצימה כשלעצמה.

למה התוכנית כדאית למורים :

- המורים יקבלו הכשרה ייעודית להנחיית הקורס, שתוכר גם לצורך גמול
- המורים ייהנו מחומרי הוראה מקצועיים, הכוללים מצגות, תרגילים ועוד, שיהפכו את מלאכת ההוראה קלה יותר.
- המורים יזכו להוביל את תלמידיהם בתוכנית ייחודית ראשונה מסוגה בישראל.

אנו מזמינים את בתי הספר להצטרף לתכנית בשנת הלימודים תשפ"ז.
אין חובה שכל כיתות השכבה יצטרפו, ובהחלט אפשר לצרף בשלב זה רק כיתה אחת מבית הספר.

בכל שאלה נוספת אפשר לפנות לח"מ במייל : elido@education.gov.il

בכבוד רב,

אלי דורי

מנהל תחום הדעת

גאוגרפיה אדם וסביבה